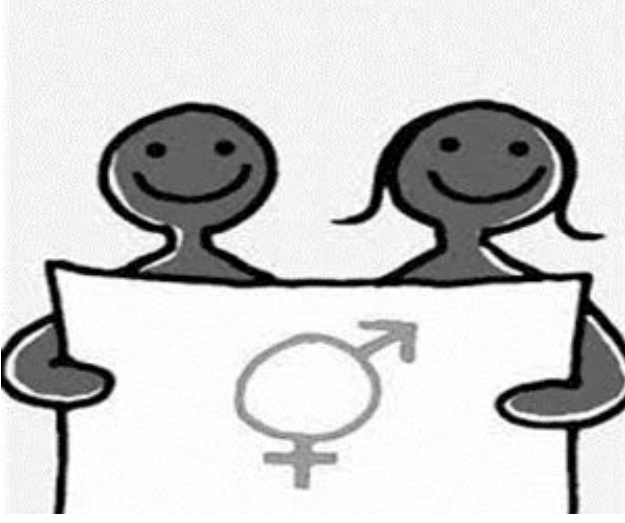

CİNSEL GELİŞİM DÖNEMLERİ

Geçmişten günümüze, cinselliği konuşmak hiçbir zaman kolay olmamıştır. Günümüzde hala tabu sayılan, ancak her fırsatta her ortamda konuşulan cinselliğin çocuk gelişimindeki önemi göz ardı edilemez. Cinsellik birçok anne babanın, hatta öğretmenlerin bile yok saydıkları bir konudur. Bunun en önemli nedeni ise, cinsel eğitimle yetişkin cinselliğinin karıştırılmasıdır.

3-6 YAŞ DÖNEMİ (ERKEN ÇOCUKLUK)

- Bu dönemde çocuklar her konuda olduğu gibi cinsel gelişimleri ile ilgili olarak sorular sorarlar.
- Kız ve erkek bedenindeki farklılıkları öğrenmeye çalışırlar.
- Kendi bedenine ve yetişkinlerin bedenine dokunmak isteme, özel bölgelerini inceleme isteği görülebilir. Özel bölgelerini başkalarına göstermek isteyebilir.
- Kıyafetlerini çıkarır, çıplak kalmayı ister.
- Doğumla ilgili sorular sormaya başlar.
- Başka insanları çıplakken görmeye çalışır. Banyo ve tuvaletteki durumlarına aşırı ilgili olabilir.
- Vücudun özel bölümleri ile ilgili kelimeleri kullanabilir.
- Birbirlerinin bedenlerini inceleme isteği gözlenebilir. Birbirlerine dokunma, öpme isteği görülür.
- Cinsiyetin değişmediğini kavramaya başlar.
- Karşı cinse özgü davranışlar sergileyebilir (uzun sürmediği takdirde dönemselsel ve geçici bir durum olduğu düşünülür.)
- Özel alanlar netleşmeye başlar. Bu nedenle banyo yaparken, giyinirken ya da soyunurken utanma davranışı gözlenir.
- Yaşlılarıyla doktorculuk, evcilik cinsel oyunlar oynar

- Çocuklar, cinselliklerinin farkına vardıkları 3 yaşından itibaren, zaman zaman ana babalarını şaşırtıp, zor duruma düşürecek sorular sorarlar. Doğru olan, bu soruları doğal karşılayıp, anında çocuğun yaş ve gelişim seviyesine göre ayrıntıya girmeden yanıtlamaktır.
- Bu dönemde anne ve babaya ilgi artmaktadır. Kız çocuğu babaya yakınlaşırken anneyi kendine rakip olarak görür. Erkek çocuk anneye yakınlaşır, babayı rakip olarak görür. Çocuklardan bu dönemde “Ben seninle evleneceğim”, “Annemle ben uyuyacağım, sen git!” vb. cümleler sıklıkla duyulur. Çocuğun bu cümleleri kurması bulunduğu dönemin özelliğidir ve cinsel kimlik kazanmasında en önemli etken özdeşim olayıdır. Cinsel özdeşim yaklaşık 3 yaşından itibaren oluşmaya başlar. Çocuk erkek ve kız davranışlarını anne ya da babasına özendiği için, onlara benzemek istediği için benimser. Kız çocuklarla annesi, erkek çocuklarla babası arasındaki ilişki ne kadar yakın ve olumlu ise özdeşim o denli kolay oluşur. Cinsel kimlik gelişiminde ebeveynin yapması gereken en önemli hareket, doğru model oluşturmaktır.
- 3-6 yaş döneminde çocuk dokunma yoluyla kendisini ve cinsel organlarını tanımayla başlar.

3-6 YAŞ CİNSEL GELİŞİM DÖNEMİNE ÖZGÜ DAVRANIŞ VE OYUNLAR

Mastürbasyon

Çocukluk döneminde mastürbasyon oldukça sık rastlanan ve doğal kabul edilen bir durumdur. Çocuğun bedenini tanımaya yönelik keşfinden ortaya çıkar. Bu davranıştan haz aldığını fark eden çocuk, davranışı bilinçli olarak tekrarlar. Çocuk için rahatlatıcı ve sakinleştirici olması yönünden parmak emme ve tırnak yeme davranışından farklı değildir. Ancak bu davranışının altında kardeş doğumu, cinsel tacize uğramış olmak, duygusal yoksunluk, anne- baba boşanması, emziği bırakmak, parazit, genital bölgede enfeksiyon gibi sebepler yatıyor olabilir. Bu sebeplerin fark edilmesi gerekir.

Küçük çocuğun rastlantı sonucu kendini tatmin etmesi normaldir. Sıkça başvurulan bu cinsel uyarılma türü ailelerin sandığı ölçüde korkulacak bir durum değildir. Bebekliklerinde çok uzun süre kendi başlarına bırakılan çocuklarda bu duruma daha sık rastlanır. Canı sıkılan, sevgi ve ilgi eksikliği duyan, bilişsel açıdan uyarı ve doyumdan yoksun kalan çocuklar, kendilerine haz ve doyum sağlayan tek kaynak mastürbasyon olduğu için devamlı mastürbasyon yapma ihtiyacını hissederler.

Çocuğun mastürbasyon yaptığına şahit olduğunda:

Çocuk kesinlikle utandırılmamalı, korkutulmamalıdır. Çocuğa fiziksel müdahalede bulunulmamalı ve davranışı engellenmemelidir. Çocuğa karışarak "dokunma, yapma", "ellersen kötü olur", "keserler, kopar, çürür" şeklinde yanlış yaklaşımda bulunabilirler. Bu gibi hatalı sözler çocuklarda korku, endişe ve utanma duyguları yaratacağından, son derece sakıncalıdır. Çocuğu korkutup yıldırma ile bunun önüne geçilemez, gizlice yapmasına neden olabilir. Anne babanın iyi bir gözlemci olması önem taşımaktadır. Çocuk mastürbasyon davranışını ne zamanlarda daha sık yapıyorsa, bu davranış yerine koyabileceği oyun, etkinlik, ailesiyle vakit geçirme gibi seçenekler sunulmalıdır. Mastürbasyon yapan çocuğa, "Vücudunu merak ediyor olman ve dokunmak istemen çok normal. Ama biliyor musun özel bölgelerine dokunmak sadece yalnızken yapabileceğin bir şey." diyerek kendine dokunma davranışını nerede ve ne zaman yapıp yapamayacağını sınırını belirlemek önemlidir.

·Sakin Yerlerde Birbirini İnceleme:

Okul öncesi dönemde sıklıkla görülen bu davranış öğretmenleri zaman zaman zor duruma sokmaktadır. Öğretmenler öğrencilerini bir dolabın arkasında, kapı arkasında ya da boş mekânlarda birbirlerinin vücutlarını incelerken görebilir. Gözlenen bu durumun tıpkı diğerlerinde olduğu gibi meraktan kaynaklandığı unutulmamalıdır.

Argo ve Uygun Olmayan (Küfür) Sözcükler Söyleme:

Bu sözcükleri çocuklar bazen anne babalarından, çevrelerindeki yetişkinlerden ve televizyondan duyabilirler. Cinsel organların argo isimleri ve bunlara bağlı söylenen sözler, küfürlü sözcüklerin ağırlık noktasını oluşturur. Çocuklar yetişkinlerin tıpkı diğer söz ve davranışlarını taklit ettikleri gibi, onlardan duydukları argo ve küfürlü sözleri de söylemekten çekinmezler.

Yetişkinler tarafından yapılması gereken, küfür ve argo kelime içeren sözcüklerin her yerde söylenmesinin doğru olmayacağı, doğru bir konuşma şekli olmadığı yönünde çocukları eğitmektir. Küfürlü konuşulduğunda duymazdan gelinmeli, ilgilenilmemelidir.

Karşı Cinse Özgü Tavır ve Davranış Sergileme:

Bazen sınıftaki bir erkek çocuğun, kız gibi davrandığı ya da konuştuğu görülebilir. Normal dışı görülen bu davranış, çoğu kez sınıftaki diğer çocuklar tarafından ilgi ile karşılanabilir. Bu tür davranışlar kısa süreli olduğunda kaygı duyulmasına gerek yoktur. Sadece merak unsuru olarak algılanmalıdır. Ancak bu davranışlar uzun süre devam ettiği takdirde ve kendi cinsine özgü davranışlar sönmeye ve daha az görülmeye başladığında, çocuk dikkatle incelenmeli ve gerekli önlemler alınmalıdır.

CİNSEL OYUNLAR

Aynı yaşlarda olan iki çocuk arasında geçen cinsel içerikli gösterme ya da dokunma tarzı eylemler zorlamanın olmadığı bazı durumlarda cinsel oyun olarak adlandırılabilir. Her iki çocukta dört yaşın altındaysa ya da iki çocuk arasındaki yaş farkı dört yaştan az ise ve çocuklar eylemi tam olarak kavrayacak olgunlukta değilse bu durum cinsel oyun olarak değerlendirilmektedir.

Oyun, çocuklar için en etkili ve doğal öğrenme yoludur. Çocuk oyun yoluyla dünyayı, diğer insanları, çevresini ve kendisini tanır. Kendisini tanıırken bedenini keşfeder. Bu arada cinselliğini, cinsel rolünü de oyun oynayarak deneme şansı elde eder, pekiştirir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar kendi bedenlerine ve başkalarının bedenlerine bakmaktan hoşlanırlar. Bu nedenle başkalarının bedenine dokunmayı içeren oyunlar oynayabilirler (evcilik, doktorculuk gibi).

Evcilik Oyunu:

Çocuğun kısaca hayatı oynadığı, tanıdığı, yetişkin rollerini taklit ettiği, günlük hayat içinde yer alan rolleri üstlendiği, insanlarla ilişkileri öğrenmeye çalıştığı bir oyundur. Evcilik oyununa; çocuğun yetişkin hayatına hazırlandığı ve yetişkin rollerini benimsediği, diğer durumların da olduğu gibi taklit edildiği bir tiyatro sahnesi olarak bakılmalıdır.

Doktorculuk Oyunu:

Özellikle okul öncesi dönem çocuklarında sıklıkla gözlenen bir başka oyun türü de doktorculuk oyunudur. Cinsler arasındaki farklılığın merak edildiği 3-6 yaş döneminde sıklıkla oynanır. Çocuklar meraklarını gidermek için uygun zemini bu oyun sayesinde yakalarlar. Muayene sırasında arkadaşını soyma, vücudunu izleme, dokunma ve kontrol etme davranışları görülür. Böylece kız ve erkek çocuklar, karşı cinsle olan farklılıklarını daha yakından gözleme olanağı bulurlar.

– Çocukların, cinselliğe yönelik ilgisi ve cinsel oyunlar, oyun zamanlarının tamamını kaplamaz. Bu da sadece keşfetmek ve öğrenmek istedikleri pek çok şeyden biridir.

– Çocuklar için cinsel oyunlar yetişkinlerle aynı anlamı taşımaz. Çocuklar açısından cinsel oyunlar bedenleri ve cinsiyetler arasındaki farklılıklar hakkında duydukları merakı yansıtır.

– Çocuklar birbirlerinin bedenlerine bakmaktan hoşlansalar da cinsel oyunlar çoğunlukla önceden beri arkadaş olan çocuklar arasında oynanır. Çocukların cinsel oyunlarından endişe etmek gerekir mi?

Çocuk yaşlarıyla cinsel içerikli oyunlar oynadığında endişelenilmemelidir.

Cinsel içerikli oyunlar çocuğun hem kendi bedenine hem de karşı cinsin bedenine yönelik merakından kaynaklanmaktadır. Güvenli bir şekilde oynadıklarından emin olunması yeterlidir.

Cinsel oyunlar doğal ve beklendiği oyunlardır. Ama çocuk sadece bu tarz oyunları oynamak istiyor, ilgisi sadece bu oyunlara yönelik ise bir sorun olduğu düşünülmelidir.

Büyüklerin mesaj ve onu verme biçimi çocuğun yaşı ve olgunluk düzeyi ile uyumlu olmalıdır. Başkalarını merak etmenin normal olduğunu ancak çocukların kendilerinin ve başkalarının cinsel organlarının özel olduğunu da öğrenmeleri gerektiği anlatılmalıdır.

